

9 Stödåtgärder

I kapitel 9 redovisas direktstöden till det svenska jordbruket inom ramen för EU:s jordbrukspolitik. Redovisningen omfattar även direktstöden till rennäringen samt till företag verksamma inom förädling och avsättning av jordbruksprodukter. En beskrivning av den svenska jordbrukspolitiken under åren närmast före Sveriges inträde i EU lämnas i Jordbruksstatistisk Årsbok 2000.

Utöver direktstöd förekommer exempelvis exportbidrag och stöd till lagring av jordbruksprodukter. Dessa stöd omfattas inte av redovisningen.

EU:s jordbrukspolitik

Det svenska EU-medlemskapet från den 1 januari 1995 innebar att de svenska jordbruksstöden ersattes av EU:s stödsystem. En beskrivning av huvuddragen i EU:s jordbrukspolitik och de olika stöden görs i det följande. EU:s gemensamma jordbrukspolitik (Common Agricultural Policy, CAP) innebär att handeln med jordbruksprodukter är fri inom unionen.

Målen för EU:s gemensamma jordbrukspolitik är att

- öka produktiviteten i jordbruket
- ge jordbrukarna en skälig levnadsstandard
- stabilisera marknaderna
- trygga livsmedelsförsörjningen
- ge konsumenterna livsmedel till rimliga priser.

För att nå dessa mål används främst olika marknadsregleringar, men i EU:s jordbrukspolitik ingår även struktur- och regionalpolitiska åtgärder. På senare år har EU också fattat beslut om åtgärder för att minska jordbrukets belastning på miljön.

Den 1 januari 2005 införde Sverige ett nytt jordbrukarstöd – gårdsstödet. Gårdsstödet är inte kopplat till jordbrukarens produktion utan är i stort sett oberoende av vad och hur mycket jordbrukaren producerar. Gårdsstödet ersätter flera stöd, bland annat arealersättningen och de flesta tidigare djurbidragen.

Jordbrukaren måste ha stödrätter för att få gårdsstödet.

Stödrätterna motsvarade det antal hektar jordbruksmark (åkermark och betesmark) som jordbrukaren brukade och redovisade 2005.

En stödrätt kan bestå av två delar, ett grundbelopp och ett tilläggsbelopp. Ett grundbelopp ingår i de flesta stödrätter. För betesmark är grundbeloppet per hektar lika i hela Sverige. För åkermark varierar grundbeloppet per hektar beroende på var i landet jordbrukaren har sin jordbruksmark.

Marknadsregleringarna finansieras helt av EU:s budget medan strukturstöden, de regionala stöden och miljöstöden medfinansieras av medlemsländerna.

Kommissionen har störst inflytande på de områden där EU i hög grad ansvarar för politiken, som t.ex. pris- och marknadsregleringen inom jordbrukspolitiken. För de åtgärder som medfinansieras av de enskilda medlemsländerna, t.ex. kompensationsbidraget och miljöprogrammet, är friheten större att nationellt utforma reglerna. Nationella stöd kan utformas av de enskilda medlemsländerna, men måste godkännas av kommissionen.

Jordbrukspolitiken finansieras av tullar, införselavgifter, producentavgifter och bidrag från medlemsstaterna och upptar ungefär hälften av EU:s totala budget.

I **tabell 9.1** ges en sammanfattning av utbetalade direktstöd till jordbruket, dvs. gårdsstöd (tidigare arealersättningar, djurbidrag), regionala stöd samt miljöstöd, och i **tabellerna 9.2–5** mer detaljerad statistik om dessa stöd. Uppgifterna avser de år för vilka utbetalning skett, oavsett när. Utöver dessa

stöd ges stöd till investeringar och s.k. startstöd. Dessa redovisas i **tabell 9.6** och **9.7**. Statistiken där avser de år under vilka stöden beviljats för utbetalning under ett antal år framåt i tiden. Projektstöd till olika landsbygdsprojekt redovisas i **tabell 9.9**. Stöd till rennäringen redovisas i en särskild tabell (**tabell 9.10**).

Gårdsstöd

De tidigare produktionskopplade jordbrukarstöden (arealersättning och djurbidrag) ersattes år 2005 med ett nytt stöd, gårdsstöd, som i stort sett är helt frikopplade från produktionen.

Jordbrukaren kan få gårdsstödet för all jordbruksmark, det vill säga både för åkermark och för betesmark, som jordbrukaren brukar och redovisar i SAM-ansökan.

För att få fullt gårdsstöd måste jordbrukaren uppfylla de så kallade tvärvillkoren. Det innebär att

- jordbrukaren ska sköta all sin jordbruksmark enligt skötselkraven och att
- jordbrukaren ska följa vissa regler inom områdena miljö, folkhälsa, växtskydd, djurskydd och djurhälsa. Dessa regler kallas verksamhetskrav.

För att få gårdsstödet utbetalt måste jordbrukaren ha stödrätter. Gårdsstödet betalas ut för det antal hektar jordbruksmark som jordbrukaren ansöker om. Jordbrukaren kan dock inte få mer gårdsstöd än vad stödrätterna motsvarar. Stödrätterna tillhör jordbrukaren och är inte kopplade till marken.

Varje stödrätt har ett fastställt stödvärde som varierar mellan enskilda jordbrukare. Värdet beror på

- vilken slags mark som låg till grund för tilldelningen av stödrätterna
- vilken region som stödrätterna tilldelades i
- om stödrätterna förutom grundbeloppet även består av ett tilläggsbelopp.

Jordbrukare kan överföra stödrätter mellan varandra på olika sätt:

- handel med stödrätter och
- hyra av stödrätter i samband med arrende av jordbruksmark.

Det är upp till jordbrukarna att komma överens om villkoren för överföringen. Av **tabell 9.2** framgår att för 2012 utbetalades 5 778 milj. kr i gårdsstöd till svenska jordbrukare. De största utbetalningar skedde i Skåne län och i Västra Götalands län.

Stöd för proteingrödor

Från och med år 2010 är hela stödet frikopplat och ingår i gårdsstödet.

Stöd för energigrödor

Mellan 2004 och 2009 fanns det ett stöd för energigrödor.

Stöd för odling av grödor för industri- och energiändamål

Den som odlar industri- och energigrödor har möjlighet att söka tre olika stöd:

- stödet för energigrödor (från 2010 är stödet borta)
- gårdsstödet
- investeringsstöd för att plantera energiskog.

Stöd för kontrakterad stärkelsepotatis

Från och med 2012 är hela stödet frikopplat och ingår i gårdsstödet.

Stöd för kvalitetscertifiering

Jordbrukare som har kvalitetscertifierat sin produktion genom att de är anslutna till ett kvalitetssäkringssystem har möjlighet att få stöd för kvalitetscertifiering. Det kvalitetssäkringssystem som jordbrukaren är ansluten till måste ha kontrollor som utförs av ett oberoende certifieringsorgan, dvs. det krävs en oberoende tredjepartskontroll av att jordbrukaren uppfyller de krav som kvalitetssäkringssystemet ställer. Certifieringsorgan som utför den oberoende kontrollen ska vara ackrediterat.

Stödet betalas ut till jordbrukare som har växtodling, betesmark, nötkreatur för kött- och mjölkproduktion eller får och getter.

Från och med 2008 är hektarersättningen och den fasta ersättningen ersatt av ett lika stort belopp för alla jordbrukare. Det finns en summa pengar som kommer att fördelas på alla som blir berättigade till stödet. Hur stor ersättningen blir beror alltså på hur många

jordbrukare som söker stödet och hur mycket pengar det finns att fördela respektive år. Det är omöjligt att i förväg veta hur stor ersättningen kommer att bli. År 2012 betalades 23 miljoner ut. Stödet redovisas inte i följande tabeller.

Stöd till mervärden i jordbruket

Jordbrukare som söker stöd till mervärden i jordbruket måste vara verksam inom minst en av följande produktionsgrenar:

- spannmål, oljeväxter, proteingrödor, utsäde, stärkelsepotatis, lin, hampa m.m.
- nötkött
- mjölkproduktion
- får och getter.

Stödet kan utbetalas för kvalitets- och marknadsföringsåtgärder. Det kan gälla produkt- och kvalitetsarbete, till exempel genom studiebesök och specialistutbyte. Andra områden som kan vara aktuella är tekniska undersökningar, genomförbarhets- och designstudier. Det kan även gälla kostnader för utveckling av produktionsmetoder eller produkter samt marknadsundersökningar och testproduktion.

Stödet betalas ut med högst 75 % av kostnaderna för åtgärderna men med högst 50 000 kr per år och åtgärd. Stöd under 100 euro (ca 900 kr) betalas inte ut. Stödet redovisas inte i följande tabeller.

Handjursbidrag

Handjursbidrag ingår från och med 2012 i gårdsstödet.

Mjölkbidrag

Mellan åren 2004 och 2006 fanns det ett mjölkbidrag till mjölkproducenter. Från och med 2007 har mjölkbidraget upphört och ingår istället i gårdsstödet.

Modulering

Med modulering, menas att pengar förs över från vissa andra stöd till miljöersättning, företagsstöd och projektstöd.

För 2012 gjordes avdrag för modulering på 10 % på stödbelopp mellan 5 000 och 300 000 euro. För stöd som överstiger 300 000 euro

görs avdrag på 14 %. De stöd som berörs är gårdsstödet, stödet för kvalitetscertifiering samt stödet för mervärden i jordbruket.

Regionala stöd

Kompensationsbidrag

EU:s regionalpolitik syftar till social utjämning mellan olika regioner inom gemenskapen. Jordbruket skall säkras i områden med sämre produktionsförutsättningar så att befolkningen kan bo kvar och landskapet bevaras. Det viktigaste regionalpolitiska bidraget är det s.k. kompensationsbidraget. Detta riktar sig till områden som har sämre förutsättningar för livsmedelsproduktion (Less Favoured Areas) än andra regioner. I Sverige utgår kompensationsbidrag till stöd-områdena i norra Sverige, delar av skogs- och mellanbygderna i södra och mellersta Sverige samt vissa områden på Öland och Gotland.

För att få kompensationsbidrag måste jordbrukaren åta sig att bruka minst tre hektar jordbruksmark inom ett stödområde i minst fem år från och med den första stödutbetalningen. Det krävs också ett visst djurinnehav.

Kompensationsbidraget lämnas i första hand för vall och betesmark, men i vissa stödområden i norra Sverige även för spannmål och potatis. Kompensationsbidraget kan utgå med mellan 250 och 2 700 kr per hektar. **Tabell 9.3** visar att Västra Götalands län följt av Jönköpings län är de län där mest kompensationsbidrag har utgått. Totalt utbetalades 724 milj. kr i kompensationsbidrag för år 2012.

Nationellt stöd till norra Sverige

Avtalet med EU ger Sverige rätt att lämna nationellt stöd till vissa områden i norra Sverige. Stödet är helt finansierat av svenska staten och syftet är att behålla traditionell jordbruksproduktion som är särskilt lämpad för klimatförhållandena i norra Sverige. Avsikten är också att stödet skall förbättra strukturen för produktion, omsättning och förädling av jordbruksprodukter och säkerställa att miljön och naturvärdena skyddas och bevaras.

Det nationella stödet tillsammans med kompensationsbidraget och miljöstödet för bevarande av öppet odlingslandskap ersätter det gamla Norrlandsstödet.

Stöd utgår till mjölk-, slaktsvins- och äggproduktion, för suggor och getter samt odling av potatis, bär och grönsaker. Det nationella stödet är förknippat med vissa villkor. Jordbruket skall t.ex. omfatta minst 3 hektar jordbruksmark.

Tabell 9.3 visar att t.o.m. april 2013 har 264 milj. kr utbetalats i nationellt stöd till norra Sverige för år 2012. Mest nationellt stöd utgick till Västerbottens län.

Miljöersättningar

Miljöersättningar syftar till åtgärder för att minska jordbrukets belastning på miljön. Varje land utformar ett program för miljövänliga produktionsmetoder inom jordbruket och för bevarande av biologisk mångfald i odlingslandskapet. Programmet utformas efter det egna landets förhållanden och miljöproblem. För miljöstöd krävs ett femårigt åtagande av brukaren. I det följande beskrivs de stöd som utbetalades för år 2012.

I **tabell 9.4** visas de arealer för vilka vissa miljöersättningar söks för år 2012.

Tabell 9.5 visar utbetalade medel till miljöersättningar. Totalt utbetalades det 2 506 milj. kr i ersättningar enligt det nya programmet år 2012. Mest stöd utgick till Västra Götalands län följt av Skåne län.

Bevarande av betesmarker och slåtterängar

Från och med 2001 finns två stöd för betesmarker och slåtterängar. Dels ett projektstöd för restaurering av betesmarker och slåtterängar och dels ett stöd för skötsel av dem. Syftet med projektstödet är att återställa den biologiska mångfalden och de kulturhistoriska värdena i slåtterängar, betesmarker, skogs- och fåbodbeten som helt eller delvis försvunnit genom att hävdnaden upphört. Syftet med stödet för skötsel av betesmarker och slåtterängar är att bevara och förstärka hävdgynnande natur- och kulturmiljövärden.

Ersättning lämnas för betesmarker och slåtteräng med allmänna värden samt betes-

marker och slåtteräng med särskilda värden. Ersättning lämnas också för fåbodbete, skogsbete och alvarbete på Öland och Gotland. Kompletterande åtgärder såsom lövtäkt, lieslåtter och efterbete ger ytterligare ersättning.

Bevarande av värdefulla natur- och kulturmiljöer

Ersättning lämnas för skötsel av åkermarkens värdefulla lämningar och miljöer (landskapselement) som vittnar om den äldre markanvändningen. Ersättning utgår för skötsel av vissa landskapselement belägna på eller i anslutning till åkermark. Exempel på sådana landskapselement är renar mellan åkerskiften, stenmurar, trädrader, stentippar, källor och åkerholmar. Ersättningsbeloppet ges per landskapselement och skiljer sig åt mellan elementen. För att man ska få ett åtagande för natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet måste den sammanlagda ersättningen för det första året i åtagandeperioden vara minst 1 000 kronor. Landskapselementen ska till väsentlig del ha tillkommit före den storskaliga mekaniseringen av jordbruket, dvs. före 1940.

Utrotningshotade husdjursraser

Syftet är att bevara den genetiska resursen som våra husdjur utgör och därmed bidra till att uppnå det svenska miljö kvalitetsmålet ”Ett rikt odlingslandskap”. Ersättning lämnas för att hålla djur av raser som finns med på EU:s lista över utrotningshotade svenska husdjursraser, t.ex. fjällko, gutefår, lantrasget och linderödssvin. Alla djur ska vara renrasiga. Den årliga ersättningsnivån ligger på 1 000 kr per djurenhet för nötkreatur, får och getter och 1 500 kr per djurenhet för linderödssvin.

Öppet och varierat odlingslandskap

Detta stöd har från och med år 2007 slagits ihop med stödet för vallodling.

Ekologiska produktionsformer

Syftet med ersättningen är att jordbruksmarken ska användas på ett hållbart sätt. Ekologisk produktion har positiva effekter för markens långsiktiga produktionsförmåga och för biologisk mångfald. Miljöersättningen har utformats för att bidra till att de nya målen för

ekologisk produktion uppfylls. Målen till år 2013 är att

- 20 procent av jordbruksmarken ska vara certifierad för ekologisk produktion.

Ersättning lämnas till jordbrukare med ekologisk odling med eller utan ekologisk djurhållning. Den årliga ersättningen varierar beroende på grödslag men ligger mellan 650–7 500 kr/ha. Ersättning för ekologisk djurhållning lämnas i form av en extra ersättning för ekologisk produktion av växtodling. Ersättning för ekologisk djurhållning baseras på det antal mjölkkor, am- och dikor, ungnöt, tackor, getter (hondjur), suggor, slaktsvin, värphöns och slaktkycklingar som finns inom företaget. Ett hektar åkermark motsvaras av 1,0 djurenhet och ett hektar betesmark eller slätteräng motsvaras av 0,5 djurenheter. Djurantalet får variera genom åren under åtagandeperioden men måste omfatta minst ett djur under hela åtagandeperioden. Antal djur som motsvarar en djurenhet varierar mellan 1,00 för mjölkkor/am- och dikor till 71,43 för värphöns.

Vallodling

Syftet med ersättningen är att bidra till ett öppet och variationsrikt landskap. Detta gynnar odlingslandskapets natur- och kulturmiljöer. Vallodlingen bidrar också till att minska växtnärläckaget och erosionen från åkermark och till att begränsa användningen av växtskyddsmedel. Ersättningen består av en grundersättning som du kan få i hela landet om du odlar vall, och en tilläggsersättning för slätter- och betesvall som du kan få i stödområdena 1–5. För att få tilläggsersättningen måste man ha djur.

Grundersättningen är 500 kr per hektar i stödområde 9. För övriga stödområden är grundersättningen 300 kr per hektar. Tilläggsersättningen mellan de olika stödområdena varierar mellan 450–2 000 kr/ha.

Minskat kväveläckage

Ersättning lämnas för insatser med syfte att minska kväveutlakningen under vinterhalvåret. Ersättning kan lämnas för två åtgärder, dels för sådd av fånggröda, dels för

vårbearbetning, dvs. att ingen jordbearbetning sker efter skörden på hösten. Syftet är att minska den kvävebelastning på havet som orsakas av mänsklig verksamhet. Åtgärden riktas till områden i södra Sverige där kväveutlakningen är hög. Ett jordbruksskifte måste vara minst 0,10 ha för att berättiga till ersättning. Den årliga ersättningsnivån ligger för fånggröda på 900 kr/ha och för vårbearbetning på 500 kr/ha. Fånggröda och vårbearbetning på samma mark ger 1 600 kr/ha.

Våtmarker och småvatten

Från och med 2001 finns två stöd för våtmarker och småvatten. Dels ett projektstöd för anläggning av våtmarker och småvatten och dels ett stöd för skötsel av dem. Syftet med ersättningarna är att öka arealen våtmarker i odlingslandskapet och att förbättra funktionen i de våtmarker som redan finns. Våtmarkerna minskar de negativa effekterna av växtnärläckage och bevarar och förstärker den biologiska mångfalden. De fyller även andra viktiga funktioner, som att upprätthålla grundvattennivån, öka variationen i landskapet och förbättra möjligheten till människors rekreation. Med våtmark menas ett vegetationstäckt område där vattenytan är nära under, i nivå med eller nära över markytan och där vattennivån får variera med de naturliga säsongsvariationerna. Med våtmark menas här även småvatten och dammar.

Bruna bönor på Öland

Ersättning lämnas till jordbrukare med traditionell odling av lokala sorter av bruna bönor på Öland. Syftet med detta stöd är att främja en odlingsmetod som bidrar till att minska riskerna med bekämpningsmedels- och växtnärläckage till Östersjön. Dessutom bevaras odlingen av lokala sorter av bruna bönor. Odlingen är en viktig del av öns kulturarv. Ersättningen lämnas enbart på Öland och ett jordbruksskifte måste vara på minst 0,10 ha för att vara berättigad till ersättning. Ersättningen är 1 400 kr/ha.

Socketbetor på Gotland

Sista år för att söka stödet för socketbetor på Gotland var år 2006.

Skydds-zoner

Syftet med ersättningen är att minska ytavrinningen, erosionen och läckaget av näringsämnen från åkermark. Skyddszonerna minskar även risken för att rester av växtskyddsmedel hamnar i sjöar och vattendrag. Syftet är också att gynna växt- och djurliv. Ersättning lämnas för anläggning av zoner besådda med vall utmed vattendrag i stöd-områdena 4b, 5 och 9. Skydds-zonen skall vara minst 6 meter bred och ersättning lämnas för högst 20 meters bredd. Dessutom måste skifteslängden mot vattenområdet vara minst 20 meter och den sammanlagda arealen av alla skydds-zonsskiften minst 0,10 ha för att berättiga till ersättning. Den årliga ersättningsnivån är 3 000 kr/ha. Från och med 2012 kan man inte längre söka nytt åtagande för skydds-zoner.

Miljöskyddsåtgärder

Ersättning lämnas om man utför åtgärder som minskar riskerna vid hantering och användning av växtskyddsmedel och minskar läckaget av växt-näringsämnen. Ersättning lämnas i hela landet.

För att få ersättning måste man

- göra en växtodlingsplan
- göra en växt-näringsbalans
- göra en markkartering
- låta bestämma kväveinnehållet i flytgödsel
- ha en säker påfyllnings- och rengörings-plats för sprutan
- dokumentera behovet av bekämpning vid användning av växtskyddsmedel
- ha kontrollrutor
- lämna obesprutade kantzoner.

Ersättning lämnas med mellan 50–250 kr/ha. Från och med 2012 kan man inte längre söka ett nytt åtagande för miljöskyddsåtgärder.

Djurvålfärd

Syftet med stöden för djurvålfärd är att djuren ska må bättre. Det kan till exempel vara arbete för att förhindra smittspridning och hålla extra koll på foder och hull. Det kan

också vara ersättning för att lindra smärta när man kastrerar grisar.

Ersättning för extra djuromsorg för suggor (tabell 9.8)

Syftet med ersättningen är att förstärka arbetet med en god djurhälsa för att djuren ska må bättre. Ersättningen går att söka för suggor och betäckta gyltor.

För att få ersättning för extra djuromsorg för suggor måste man först söka ett åtagande. Ett åtagande innebär att man åtar sig att sköta sina suggor och betäckta gyltor enligt ersättningsvillkor i 5 år. Ersättning betalas ut för det extra arbetet. Man måste följa de villkor som gäller för ersättningen för extra djuromsorg för alla suggor och betäckta gyltor varje år under hela 5-årsperioden.

För att få ersättning måste man

- vara med i det frivilliga salmonellaprogrammet
- skydda grisarna mot sjukdomar
- ha både foder- och produktionsuppföljning
- ha en plan för produktionen.

Företagsstöd

Syftet med företagsstöden är att öka konkurrenskraften inom jordbruket, skogsbruket, rennärings-, trädgårdsområdet och livsmedelsförädlingen. Syftet är också att öka livskvaliteten och diversifiera ekonomin på landsbygden. Med företagsstöd menas att stödet är knutet till ett befintligt eller nystartat företag.

Stöd till modernisering av jordbruksföretag (tabell 9.6)

Stöd till modernisering av jordbruksföretag ska bidra till att påskynda företagets anpassning till nya marknadsförutsättningar men samtidigt ge positiva effekter för biodiversitet, miljövänlig produktion, djurvålfärd och arbetsmiljö. Under åtgärden ingår även stöd för plantering av energigrödor på åkermark.

Stödet är inriktat på att beviljas som en procentsats av planerade fasta investeringar och betalas ut först då dessa har genomförts och betalats. Landsbygdsprogrammet medger

stöd med högst 30 % av stödberättigande investeringskostnader. Till jordbruksföretag inom mindre gynnande områden i norra Sverige kan ytterligare högst 20 procentenheter beviljas.

De flesta länsstyrelser har emellertid tillämpat ett reducerat maxbelopp och i vissa fall även en sänkt stödandel. Prioritering sker av de företag som utifrån sin affärsplan mest bedöms bidra till en ökad konkurrenskraft och entreprenörskap i sektorerna och i landsbygdsekonomin. Varje länsstyrelse har tagit fram egna prioriteringar, vilket gett åtgärden en viss lokal prägel. Prioriteringsordningen framgår av länsstyrelsernas genomförandestrategier.

Startstöd (tabell 9.6)

Startstödet ska bidra till att främja en långsiktigt lönsam och konkurrenskraftig jordbruksnäring genom att stödja unga personer som för första gången vill etablera sig som ägare till ett jordbruksföretag. Stödet kan också underlätta och påskynda generationsväxlingar i jordbruksföretagen och därmed leda till en förnyring av jordbrukarkåren. Stödet hjälper till genom att ett bidrag av likvida medel underlättar ett övertagande eller en nyetablering, särskilt med tanke på att ett beviljat startstöd sannolikt gör det lättare att banklån beviljas.

Startstöd lämnas med högst 250 000 kr i form av en startpremie till företagare under 40 år som för första gången etablerar sig som företagare i ett jordbruks- eller trädgårdsföretag.

Den största delen av företagen som har fått stöd har haft djur/köttproduktion jämte växtodling som inriktning. Därefter har mjölkproduktion, trädgård, får och hästar varit de vanligaste inriktningarna.

Stöd till högre värde i jord- och skogsprodukter (tabell 9.7)

Stödet för högre värde, eller förädlingsstödet, är ett investeringsstöd som kan lämnas för förädling och saluföring av produkter från jord- och skogsbruk inklusive rennäring och trädgårdsnäring. Prioritering sker av de företag som utifrån sin affärsplan bedöms mest

bidra till en ökad konkurrenskraft och entreprenörskap i sektorerna och i landsbygdsekonomin. Länsstrategierna innehåller ytterligare prioriteringar.

Landsbygdsprogrammet medger i de flesta fall stöd med högst 30 % av stödberättigande investeringskostnader. De flesta länsstyrelser har emellertid tillämpat ett reducerat maxbelopp eller en sänkt stödandel.

Projektstöd

Projektstödet ska verka för en högre livskvalitet för dem som bor på landsbygden, bredda och stärka landsbygdens näringsliv och stärka konkurrenskraften inom den gröna näringen.

Projektstöd kan sökas av till exempel:

- organisationer, ideella och ekonomiska föreningar inklusive stiftelser
- sammanslutningar, exempelvis av företag
- företag
- kommuner.

Det finns olika typer av projektstöd, t.ex. utveckling av bredband på landsbygden, utveckling av små företag och utveckling av landsbygdsturism (tabell 9.9). Mer projektstöd redovisas på Jordbruksverkets webbplats.

Utveckling av bredband på landsbygden

En väl utbyggd infrastruktur är viktig för dem som bor på landsbygden. Genom stödet för bredband får dessa personer tillsammans med andra möjlighet att anlägga bredband i områden där det idag inte finns något marknadsintresse för att etablera bredbandsnät.

Projektstöd för bredband kan beviljas när man

- drar nya bredband
- uppgraderar befintligt bredband
- förbereder för bredband, dvs. att man gräver ned tomrör och drar fiber.

Projektstöd för utveckling av företag med färre än tio årsarbetskrafter

Projektstöd kan beviljas om det skapar förutsättningar

- för utveckling av företag med färre än tio årsarbetskrafter och med en omsättning eller balansomsättning som är lägre än 18 miljoner kronor
- för entreprenörskap på landsbygden
- för nyetablering av små företag.

Stöd kan t.ex. beviljas till projekt som

- gör att nya affärs- och verksamhetsidéer utvecklas snabbare
- sprider erfarenheter och utveckling av kommersiella och tekniska lösningar, gärna i samverkan med forsknings- och utvecklingscentrum
- syftar till är att förbättra tillgången på lokalt kapital.

Projektstöd för utveckling av landsbygdsturism

Turismen är en av de snabbast växande branscherna idag och intresset för att turista på den svenska landsbygden ökar. Bo på lantgård har blivit ett begrepp.

Projektstöd kan beviljas för projekt som förbättrar förutsättningarna för en konkurrenskraftig besöks- och turistnäring på landsbygden. Projektstöd kan även beviljas för utveckling och introduktion av IT-baserade tjänster för marknadsföring, distribution, kontakt och bokningar för en grupp av turistföretag. Syftet är att göra det enklare för företagen att nå ut till sina kunder.

Projektstöd för insatser som förbättrar servicen på landsbygden

Ett bra serviceutbud har i många fall stor betydelse när människor väljer bostadsort. Att det finns livsmedelsbutik och servicefunktioner som bank, apotek och bredband ökar möjligheten till utveckling av bygden. Att det finns kultur- och fritidsaktiviteter påverkar också hur attraktiv en bygd är.

Projektstöd kan beviljas för insatser som förstärker eller utvecklar serviceutbudet och

kultur- och fritidsaktiviteten på landsbygden för både företagare och konsumenter. Det kan till exempel vara samverkanslösningar av olika slag.

Prisstöd m.m. till rennäringen

Utöver de stöd till rennäringen i form av investerings- och startstöd samt kulturmiljöstöd som redovisats ovan utgår ett särskilt prisstöd för kontrollslaktade renar, vilka godkänns som livsmedel. Detta redovisas i **tabell 9.10**.

Efter Tjernobyolyckan betalades ersättning till rennäringen för att täcka merkostnader och inkomstförluster till följd av det radioaktiva nedfallet. I ersättningen ingår också kostnader för t.ex. försöksverksamhet, slakt av renar med för hög cesiumhalt samt utfordring av cesiumrenar och analyser.

Staten ersatte fram till 1994/95 renägarna för upphittade rovdjursrivna renar. Från och med 1996 ändrades ersättningssystemet till att i huvudsak baseras på rovdjursförekomst.

I **tabell 9.10** redovisas även ersättningar från Banverket för tågdödade och från trafikförsäkringen för vägtrafikdödade renar.

Annan publicering

Uppgifterna i detta kapitel om utbetalda stöd grundas på underlag från Jordbruksverket. Statistiken hänför sig till de år för vilka stöd utgått förutom i tabellerna 9.6, 9.7 och 9.9 där beviljade stöd redovisas. Jordbruksverket publicerar detaljerad statistik över stöd som utbetalats eller beviljats under olika kalenderår i sin verksamhetsstatistik, senast i Verksamhetsstatistik för 2012.

Tabell 9.1

Direktstöd till jordbruket utbetalade för 2000–2012¹, milj. kr*Disbursed direct support to the agricultural holdings*

	2000	2005	2009	2010	2011	2012
<i>Gårdsstöd</i>	.	5 315	6 736	5 976	5 999	5 778
Stöd för proteingrödor	.	21	22	.	.	.
Stöd för energigrödor	.	11	8	.	.	.
Kontrakterad stärkelsepotatis	.	37	38	29	34	.
Nationellt kuvert	.	1	4	.	.	.
Återbetalning modulering	.	61	.	.	.	.
<i>Arealersättning</i>	3 480	.	.	.	.	.
<i>Djurbidrag, generella</i>	940	733	347	307	312	.
Handjursbidrag	331	263	347	307	312	.
Am- och dikobidrag	198	.	.	.	.	.
Tackbidrag	31	.	.	.	.	.
Slaktbidrag	130	.	.	.	.	.
Extensifieringsbidrag	250	.	.	.	.	.
Mjölkbidrag	.	471	.	.	.	.
<i>Regionala stöd</i>	864	916	956	1 017	1 048	988
Kompensationsbidrag	574	639	690	747	741	724
Nationellt stöd norra Sverige	289	276	266	270	307	264
<i>Miljöstöd, gamla</i>	1 929	.	.	.	.	.
Öppet odlingslandskap	582	.	.	.	.	.
Ekologisk odling	268	.	.	.	.	.
Flerårig vallodling	433	.	.	.	.	.
Biologisk mångfald och kulturmiljövården	520	.	.	.	.	.
Betesmarker	333	.	.	.	.	.
Slätterängar	14	.	.	.	.	.
Kulturmiljö	173	.	.	.	.	.
Miljökänsliga områden	24	.	.	.	.	.
Våtmarker och småvatten	9	.	.	.	.	.
Extensiv vall, skyddszoner	6	.	.	.	.	.
Fånggrödor	9	.	.	.	.	.
Resurshållande konventionellt jordbruk	94	.	.	.	.	.
Återskapande av slätterängar	3	.	.	.	.	.
Odling av bruna bönor på Öland	2	.	.	.	.	.
Utrotningshotade djurraser	3	.	.	.	.	.
Kulturmiljöstöd för renkötselområdet	0	.	.	.	.	.
<i>Miljöstöd, nya</i>	128	2 345	2 112	2 486	2 539	2 506
Betesmarker och slätterängar	.	754	728	787	805	795
Natur- och kulturmiljöer	.	168	110	108	108	102
Kulturmiljöer i renkötselområdet	1	11	23	25	26	22
Utrotningshotade husdjursraser	4	6	7	8	8	8
Öppet och varierat odlingslandskap	.	509	.	.	.	.
Miljöskyddsåtgärder	.	.	32	46	47	11
Ekologisk produktion	126	573	502	575	588	604
Vallodling	.	85	607	738	746	734
Minskat kväveläckage	.	197	112	152	154	162
Våtmarker och småvatten	.	8	15	16	22	23
Bruna bönor på Öland	.	2	1	1	1	1
Sockerbetor på Gotland	.	3	.	.	.	.
Skyddszoner	.	28	5	30	33	34
Naturfrämjande insatser på åkermark	.	.	2	5	9	11
<i>Djurvålfärd</i>						
Extra djuromsorg för suggor	.	.	.	.	.	120
Summa utbetalade direktstöd	7 340	9 440	10 223	9 815	9 931	9 392

1) För perioden 2000–2011 ingår i tabellen samtliga medel som avser respektive år oavsett när de utbetalats.

För år 2012 avser beloppen de medel som utbetalats t.o.m. april år 2013.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.2
Gårdsstöd samt diverse produktstöd för stödåret 2012 utbetalade t.o.m. april 2013, 1 000-tal kr

Single farm payment and various product support

Område	Gårdsstöd	Protein-grödor ¹	Energi-grödor ²	Kontrakterad stärkelsepotatis ³	Handjursbidrag ⁴	Mjölkbidrag ⁵
<i>Län</i>						
Stockholms	157 202	.	.	.	.	.
Uppsala	281 694	.	.	.	.	.
Södermanlands	259 484	.	.	.	.	.
Östergötlands	515 866	.	.	.	.	.
Jönköpings	243 772	.	.	.	.	.
Kronobergs	128 708	.	.	.	.	.
Kalmar	341 087	.	.	.	.	.
Gotlands	195 905	.	.	.	.	.
Blekinge	95 618	.	.	.	.	.
Skåne	1 186 575	.	.	.	.	.
Hallands	260 303	.	.	.	.	.
Västra Götalands	948 259	.	.	.	.	.
Värmlands	171 782	.	.	.	.	.
Örebro	195 674	.	.	.	.	.
Västmanlands	214 597	.	.	.	.	.
Dalarnas	109 597	.	.	.	.	.
Gävleborgs	122 930	.	.	.	.	.
Västernorrlands	84 778	.	.	.	.	.
Jämtlands	77 886	.	.	.	.	.
Västerbottens	129 971	.	.	.	.	.
Norrbottnens	56 090	.	.	.	.	.
<i>Hela riket</i>						
2012	5 777 777	.	.	.	.	.
2011	5 998 518	.	.	33 636	311 916	.
2010	5 975 879	.	.	28 541	307 121	.
2009	6 735 854	22 009	7 988	37 845	347 159	.
2005	5 314 878	21 058	11 681	36 756	262 797	470 651
2000 ⁶	4 088 860	.	.	.	330 836	.

- 1) Stöd för proteingrödor infördes från och med 2004. År 2004 ingick utbetalningen i arealersättning. I Sverige har dock hela stödet för proteingrödor frikopplats och ingår i sin helhet i gårdsstödet fr.o.m. 2010.
- 2) Stöd för energigrödor infördes från och med 2004. Stödet för energigrödor går inte att söka fr.o.m. den 1 januari 2010. EU har beslutat att 2009 var det sista året då lantbrukare kan få stöd för produktion av energigrödor.
- 3) Stödet för kontrakterad stärkelsepotatis upphörde 2012.
- 4) Handjursbidraget ingår från och med 2012 i gårdsstödet.
- 5) Mjölkbidraget infördes från och med 2004, men upphörde fr.o.m. 2007 och ingår istället i gårdsstödet.
- 6) Jämförelsetalen för gårdsstöd före 2005 är summan av tidigare arealersättning, am- och dikobidrag, tackbidrag, slaktbidrag och extensifieringsbidrag.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.3
Kompensationsbidrag samt nationellt stöd till norra Sverige¹ för stödåret 2012
utbetalt t.o.m. april 2013, 1 000-tal kr

Disbursed support for less favoured areas and national support to the north of Sweden

Område	Kompensationsbidrag	Nationellt stöd			
		Suggor, getter, potatis, ägg, bär och grönsaker	Mjölk	Slaktsvin	Summa nationellt stöd
<i>Län</i>					
Stockholms	1 488	–	–	–	–
Uppsala	8 659	–	–	–	–
Södermanlands	307	–	–	–	–
Östergötlands	12 458	–	–	–	–
Jönköpings	71 874	–	–	–	–
Kronobergs	32 946	–	–	–	–
Kalmar	54 395	–	–	–	–
Gotlands	15 006	–	–	–	–
Blekinge	6 571	–	–	–	–
Skåne	25 748	–	–	–	–
Hallands	13 488	–	–	–	–
Västra Götalands	84 090	–	–	–	–
Värmlands	59 405	371	4 350	854	5 574
Örebro	15 544	–	–	–	–
Västmanlands	3 321	–	–	–	–
Dalarnas	49 721	834	3 251	50	4 135
Gävleborgs	67 947	567	24 725	1 309	26 601
Västernorrlands	47 604	1 510	35 665	1 225	38 400
Jämtlands	55 773	1 444	51 760	236	53 440
Västerbottens	65 724	2 859	83 038	2 581	88 477
Norrbottens	31 811	2 914	41 463	3 259	47 636
<i>Hela riket</i>					
2012	723 881	10 499	244 251	9 513	264 263
2011	740 925	11 100	284 477	11 614	307 191
2010	746 829	11 044	274 071	10 334	269 571
2009	690 179	9 702	246 035	10 298	266 035
2005	639 429	11 248	252 285	12 627	276 161
2000	574 125	9 450	266 751	13 269	289 469

1) Att det presenteras siffror för län som ej är belägna i norra Sverige beror på var företagen är registrerade. Marken ligger dock i norra Sverige.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.4
Registrerade arealer för vissa miljöersättningar avseende år 2012, hektar
Areas for environmental support

Område	Betesmarker och slätter- ängar	Vall- odling ¹	Ekologisk produktion	Minskat kväve- läckage	Miljöskydds- åtgärder
<i>Län</i>					
Stockholms	10 853	26 054	13 409	789	1 905
Uppsala	17 190	31 547	25 608	615	4 948
Södermanlands	16 548	35 206	21 478	1 261	7 419
Östergötlands	43 652	61 880	41 240	1 529	10 360
Jönköpings	39 815	60 655	18 466	22	166
Kronobergs	20 677	32 239	8 187	6	66
Kalmar	75 021	63 733	13 893	8 966	1 748
Gotlands	27 502	33 449	11 988	5 328	1 680
Blekinge	–	12 286	–	2 469	412
Skåne	61 810	78 509	24 519	35 037	15 692
Hallands	14 751	36 748	9 357	15 835	2 575
Västra Götalands	58 318	154 683	105 672	64 610	11 810
Värmlands	6 465	53 569	33 650	5 753	1 894
Örebro	9 217	29 129	16 905	1 696	4 888
Västmanlands	6 962	20 825	17 170	1 937	5 982
Dalarnas	5 643	29 771	16 368	–	749
Gävleborgs	3 531	38 412	18 170	–	489
Västernorrlands	1 911	31 232	13 098	–	11
Jämtlands	3 915	29 812	14 908	–	230
Västerbottens	1 914	40 836	8 691	–	364
Norrbottnens	2 352	20 294	4 537	–	150
<i>Hela riket</i>					
2012	428 047	920 869	437 313	145 853	73 538
2011	436 721	930 341	435 161	143 239	310 776
2010	434 024	924 803	428 336	144 030	298 247
2009	439 840	900 370	428 126	121 164	263 756
2005	461 401	286 680	519 694	266 879	.
2004	408 656	.	462 438	283 945	.

1) Systemet för vallodling utvecklades i samband med utveckling av gårdsstödssystemet år 2004–05. Första utbetalningen skedde 2005. Det miljöstödet redovisas i tabell 9.1.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.5

Miljöersättning för stödåret 2012 utbetalade t.o.m. april 2013, 1 000-tal kr

Environmental support

Område	Betes- marker och slätter- ängar	Natur- och kultur- miljöer	Kultur- miljöer i rensköt- selom- rådet	Utrot- nings- hotade hus- djurs- raser	Öppet och varierat odlings- land- skap ¹	Miljö- skydds- åtgär- der	Ekolo- gisk pro- duktion	Vall- odling ²
<i>Län</i>								
Stockholms	17 133	1 264	–	224	.	200	13 935	13 065
Uppsala	27 230	2 308	–	367	.	659	29 810	16 541
Södermanlands	32 939	1 554	–	232	.	932	29 364	19 166
Östergötlands	85 533	6 286	–	368	.	1 564	67 758	37 376
Jönköpings	64 024	10 159	–	237	.	28	30 885	38 575
Kronobergs	31 427	4 802	–	209	.	17	12 314	19 854
Kalmar	137 802	14 816	–	337	.	285	22 631	41 268
Gotlands	54 564	368	–	135	.	267	17 806	22 308
Blekinge	22 275	3 065	–	154	.	87	4 372	7 068
Skåne	91 153	23 942	–	786	.	2 293	41 386	42 287
Hallands	25 162	7 530	–	261	.	423	14 838	19 972
Västra Götalands	100 950	17 783	–	911	.	1 883	150 393	86 126
Värmlands	11 223	673	–	302	.	286	41 251	53 732
Örebro	19 288	1 921	–	270	.	662	24 005	17 219
Västmanlands	16 000	1 587	–	190	.	879	22 625	10 409
Dalarnas	13 683	1 321	–	704	.	79	18 901	33 238
Gävleborgs	8 930	411	–	544	.	100	20 411	58 288
Västernorrlands	3 218	262	–	237	.	2	13 296	50 371
Jämtlands	13 969	915	260	474	.	45	15 707	49 961
Västerbottens	3 980	871	1 029	439	.	81	8 144	65 420
Norrbottens	14 599	549	20 497	159	.	37	4 522	31 634
<i>Hela riket</i>								
2012	795 082	102 385	21 786	7 539	.	10 809	604 353	733 880
2011	805 254	108 282	26 153	7 919	.	47 404	587 797	745 511
2010	787 394	108 477	25 373	7 531	.	45 747	574 772	738 097
2009	728 440	110 029	23 392	7 363	.	32 437	501 698	607 190
2005	754 401	167 511	11 762	5 367	508 983	.	572 845	85 316
2000	.	.	1 461	.	.	.	126 484 ³	.

1) Stödet ingår från och med 2007 i stödet för vallodling.

2) Systemet för vallodling utvecklades i samband med utveckling av gårdsstödsystemet år 2004–05. Första utbetalningen skedde 2005. Det miljöstödet redovisas i tabell 9.1.

3) Här redovisas endast miljöstöd för ekologisk produktion som ingår i det nya miljöprogrammet. För totalt miljöstöd för ekologisk produktion skall miljöstöd som ingår i det gamla miljöprogrammet läggas till. Det miljöstödet redovisas i tabell 9.1.

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.5 (forts.)

Område	Minskat kväve-läckage	Våtmarker och småvatten	Bruna böror på Öland	Skydds-zoner	Naturfräm-jande in-satser på åkermark	Summa miljöstödet
<i>Län</i>						
Stockholms	481	702	.	1 653	146	48 802
Uppsala	412	509	.	2 429	604	80 869
Södermanlands	1 013	2 075	.	3 769	1 593	92 638
Östergötlands	1 363	2 680	.	3 169	2 785	208 884
Jönköpings	11	428	.	160	64	144 571
Kronobergs	3	440	.	76	–	69 142
Kalmar	8 878	1 723	638	667	414	229 458
Gotlands	5 073	834	.	456	125	101 937
Blekinge	2 316	438	.	129	71	39 975
Skåne	37 973	6 284	.	3 622	1 290	251 015
Hallands	19 682	1 681	.	1 535	845	91 928
Västra Götalands	73 889	3 411	.	7 734	934	444 012
Värmlands	6 964	214	.	852	–	115 497
Örebro	1 569	1 236	.	2 952	930	70 052
Västmanlands	2 053	684	.	4 581	418	59 426
Dalarnas	–	91	.	–	40	68 056
Gävleborgs	–	9	.	–	121	88 814
Västernorrlands	–	6	.	–	–	67 393
Jämtlands	–	–	.	–	–	81 332
Västerbottens	–	–	.	–	–	79 963
Norrbottens	–	–	.	–	146	72 144
<i>Hela riket</i>						
2012	161 679	23 445	638	33 785	10 527	2 505 907
2011	153 791	22 484	948	33 325	9 021	2 547 887
2010	152 354	16 489	918	30 036	4 861	2 492 049
2009	112 415	14 969	853	5 233	2 109	2 146 128
2005	197 136	8 378	1 895	28 344	.	2 344 704
2000	.	.	.	.	.	127 945

Tabell 9.6**Beviljade stöd till modernisering av jordbruksföretag och startstöd till jordbruks-, trädgårds- och renskötsel företag 2007–2012***Granted investment support to modernisation of agricultural holdings and setting up of young farmers*

Område; myndighet	Modernisering		Startstöd	
	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tal kr	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tal kr
<i>Län</i>				
Stockholms	27	8 464	8	2 000
Uppsala	22	5 614	5	1 000
Södermanlands	31	9 626	5	1 050
Östergötlands	100	33 298	13	3 250
Jönköpings	76	32 867	11	1 800
Kronobergs	64	18 805	12	2 494
Kalmar	52	16 402	5	1 000
Gotlands	28	15 234	6	1 200
Blekinge	42	15 846	1	250
Skåne	142	43 802	15	3 750
Hallands	55	12 151	7	1 275
Västra Götalands	188	74 955	31	7 000
Värmlands	48	14 796	–	–
Örebro	64	33 084	3	750
Västmanlands	11	1 634	1	150
Dalarnas	20	9 002	4	500
Gävleborgs	50	18 416	3	600
Västernorrlands	21	6 070	4	1 000
Jämtlands	75	36 016	8	1 375
Västerbottens	16	14 503	2	500
Norrbottnens	19	12 633	7	1 500
<i>Sametinget</i>	10	350	–	–
<i>Hela riket</i>				
2012	1 161	433 567	151	32 444
2011	1 718	667 610	234	47 949
2010	1 462	558 635	220	43 700
2009	1 547	575 293	266	51 150
2008	1 516	497 891	309	60 380
2007	749	242 001	199	38 200

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.7
Beviljade stöd till högre värde i jord- och skogsprodukter 2007–2012, 1 000-tal kr

Granted investment support to adding value to agricultural and forest products for Sweden

Område; myndighet	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000-tal kr
<i>Län</i>		
Stockholms	7	2 942
Uppsala	5	638
Södermanlands	4	1 440
Östergötlands	3	1 045
Jönköpings	3	1 232
Kronobergs	8	581
Kalmar	11	3 536
Gotlands	2	1 437
Blekinge	6	757
Skåne	59	31 372
Hallands	9	3 880
Västra Götalands	26	13 246
Värmlands	7	4 374
Örebro	3	2 015
Västmanlands	6	1 340
Dalarnas	2	1 080
Gävleborgs	9	2 180
Västernorrlands	4	456
Jämtlands	4	1 206
Västerbottens	7	2 556
Norrbottnens	6	3 203
<i>Sametinget</i>	8	2 140
<i>Hela riket</i>		
2012	199	82 658
2011	246	90 656
2010	218	71 017
2009	193	61 681
2008	157	60 302
2007	51	20 797

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.8
Djurvälfärd för stödåret 2012 utbetalade t.o.m. april 2013, 1 000-tal kr

Animal welfare

Område	Extra djur- omsorg för suggor
<i>Län</i>	
Stockholms	589
Uppsala	1 531
Södermanlands	5 135
Östergötlands	9 385
Jönköpings	658
Kronobergs	1 160
Kalmar	5 912
Gotlands	4 833
Blekinge	1 834
Skåne	36 776
Hallands	13 151
Västra Götalands	21 103
Värmlands	3 624
Örebro	3 976
Västmanlands	7 557
Dalarnas	647
Gävleborgs	224
Västernorrlands	584
Jämtlands	–
Västerbottens	822
Norrbottnens	941
<i>Hela riket</i>	
2012	120 442

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.9
Utbetalade projektstöd 2007–2012, 1 000-tal kr

Disbursed structural fund aid

Område; myndighet	Projektstöd för							
	Utveckling av bredband på landsbygden		Utveckling av före- tag med färre än tio årsarbetskrafter		Utveckling av landsbygds- turism		Insatser som för- bättrar servicen på landsbygden	
	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000- tal kr	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000- tal kr	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000- tal kr	Antal stöd	Beviljade stöd, 1 000- tal kr
<i>Län</i>								
Stockholms	–	–	14	4 642	7	4 378	3	14 227
Uppsala	1	684	8	1 864	6	3 029	3	2 715
Södermanlands	–	–	10	2 251	7	3 906	5	6 905
Östergötlands	–	–	10	3 016	8	2 343	10	29 275
Jönköpings	–	–	20	4 542	9	5 472	7	14 532
Kronobergs	–	–	7	2 608	5	1 502	10	19 249
Kalmar	2	1 620	23	4 748	11	2 977	6	12 805
Gotlands	1	1 800	6	3 453	1	800	8	5 235
Blekinge	–	–	16	4 519	7	2 889	8	12 595
Skåne	4	8 986	10	5 044	17	10 337	13	52 958
Hallands	2	736	10	3 539	4	1 579	7	7 193
Västra Götalands	–	–	8	13 365	14	7 696	26	70 051
Värmlands	–	–	16	3 113	3	913	11	17 315
Örebro	1	72	19	3 424	11	2 204	5	3 680
Västmanlands	–	–	8	2 544	9	4 509	2	3 047
Dalarnas	–	–	10	1 442	4	619	–	–
Gävleborgs	–	–	5	5 357	6	1 535	16	34 751
Västernorrlands	3	4 565	5	1 644	2	2 580	5	18 649
Jämtlands	1	2 891	7	1 501	9	8 427	9	19 843
Västerbottens	–	–	5	1 782	3	2 400	–	–
Norrbottnens	–	–	21	4 968	18	8 870	2	13 677
<i>Sametinget</i>	–	–	2	3 150	5	5 859	1	170
<i>Jordbruksverket</i>	–	–	8	5 379	4	1 894	1	341
<i>Hela riket</i>								
2012	15	21 353	248	87 895	170	86 720	158	359 213
2011	54	84 146	390	141 507	197	92 104	132	114 769
2010	55	127 205	393	175 976	256	152 189	87	69 868
2009	–	–	388	123 938	260	111 713	68	34 730
2008	–	–	375	141 927	276	126 132	32	23 788
2007	–	–	97	43 407	83	39 731	7	2 723

Källa: Jordbruksverket.

Tabell 9.10**Utbetalade stöd och ersättningar till rennäringen 2000–2012, 1 000-tal kr***Disbursed support and compensation to reindeer breeding*

Typ av stöd	2000	2005	2009	2010	2011	2012
Prisstöd	14 663	17 480	16 580	15 594	16 461	15 488
Ersättning p.g.a. Tjernobylolyckan	9 884	9 763	6 731	6 271	3 199	1 979
Övriga medel för främjande av rennäringen,	6 779	5 423	21 456	11 255	14 753	13 650
Varav katastrofskadeskydd	566	2 202	1 225	216	3 101	7 014
projektstöd m.m.	6 213	3 221	20 231	11 039	11 652	6 636
Ersättning för renar som skadats eller dödats av rovdjur	35 000	47 000	58 563	57 674	63 538	64 801
Ersättning för tågdödade renar	2 326	2 282	3 142	2 930	2 975	4 417
Ersättning för vägtrafikdödade renar	4 499	4 256	5 860	5 434	6 611	6 156

Källa: Jordbruksverket, Vägverket, Sametinget, Banverket och Trafikförsäkringsföreningen.